

Darreres troballes en les intervencions arqueològiques al nucli antic de Sitges (Garraf)

JOAN GARCÍA TARGA
NÚRIA RIBAS CAMÓS

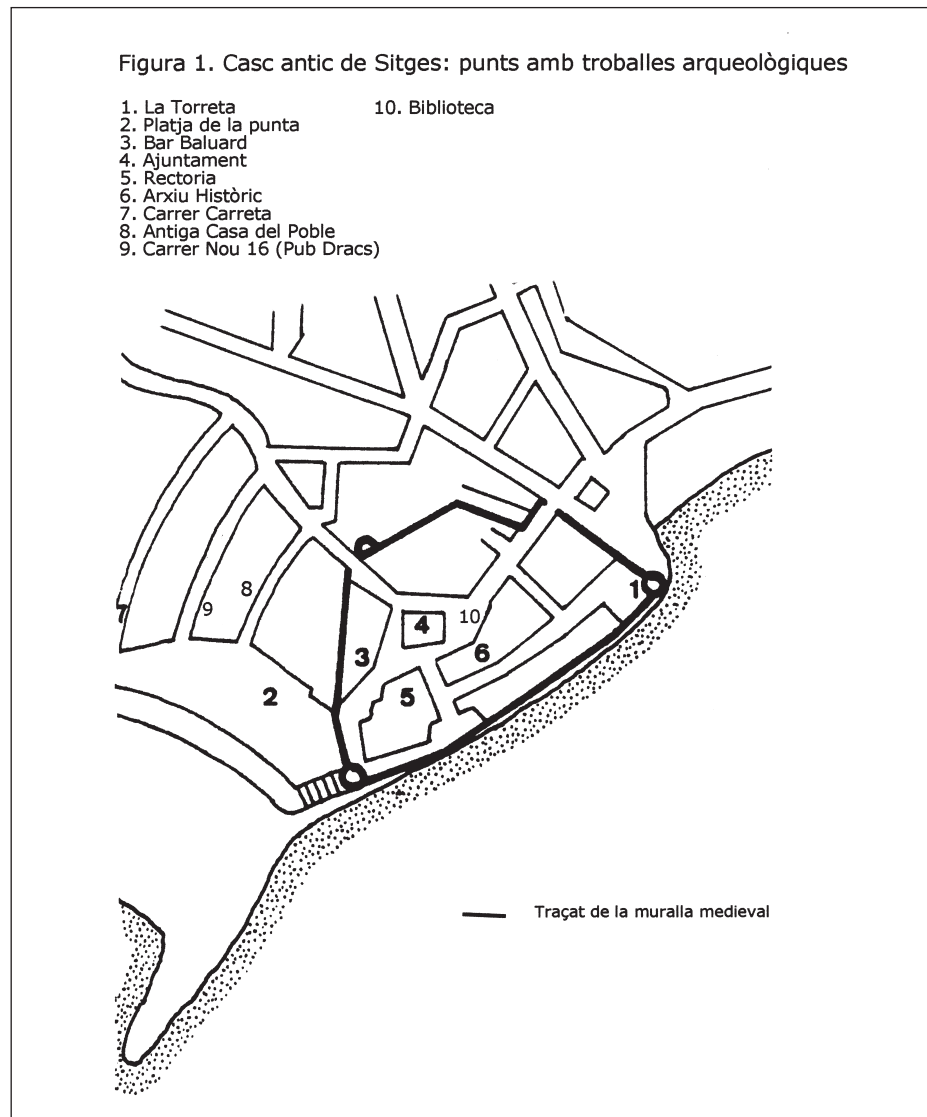
CONSIDERACIONS PRÈVIES

La intervenció arqueològica efectuada al solar ocupat per l'antiga Casa del Poble del carrer Nou de Sitges va ser una conseqüència de les obres prèvies a la construcció d'un edifici dels serveis d'hisenda de l'Ajuntament d'aquesta població. Els treballs de rebaix mecànic de les terres, fets sense el control de cap arqueòleg i destinats a la fonamentació d'aquesta nova estructura, van fer descobrir diversos materials arqueològics associats amb dues clavegueres romanes, una de les quals presentava un excel·lent estat de conservació. Com a conseqüència d'això, l'Ajuntament de Sitges va notificar immediatament al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya la necessitat de fer el seguiment de les obres amb la finalitat de delimitar l'extensió de les possibles restes i coordinar els treballs d'excavació que es duguessin a terme. Els treballs esmentats es van iniciar el dia 25 d'octubre i van finalitzar el 17 de desembre de 1999. La superfície total de la intervenció va ser d'uns 48 m², aproximadament (8 m de llarg per 6 m d'ample). Els límits de seguretat de l'obra i el mal estat de conservació dels edificis adjacents condicionaren l'àrea d'excavació a la part central del solar (figura 1). Els treballs de rebaix efectuats amb vista a l'emplaçament de la grua necessària per a l'obra ens van permetre d'obtenir dades arqueològiques complementàries a les de la campanya de 1999. Cal destacar, també, que la supervisió de les obres de construcció al número 16 del mateix carrer entre els mesos de febrer i juny del 2000 van fer possible ampliar l'extensió de l'ocupació ibèrica i romana en aquesta zona del barri vell de Sitges (figura 1).¹

1. La segona campanya d'excavacions a la Casa del Poble i al número 16 del carrer Nou de Sitges va ser duta a terme per l'arqueòleg Joan García Targa durant els mesos de gener del 2001 i febrer, maig i desembre del 2000, respectivament.

ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS AL BARRI VELL DE SITGES

Les successives obres d'infraestructura dutes a terme al nucli antic de Sitges al llarg del segle XX ens han proporcionat un seguit de punts amb restes arqueològiques aïllades que, d'altra banda, són l'evidència clara d'una ocupació antiga d'aquesta zona, com a mínim des del bronze final: troballes numismàtiques de l'època roma-

Figura 1.

na a la Torreta i la Punta, àmfores senceres a la zona del Baluard, ceràmica sigillada a prop de la Rectoria, ceràmica ibèrica i romana al carrer de la Carreta i una diversitat de materials a l'Ajuntament (GARCÍA TARGA [*et alii*], 1990: 167-193). L'any 1988 es va fer la primera intervenció arqueològica al nucli antic de Sitges; concretament, en una de les dependències de l'Arxiu Municipal. El resultat va ser de gran interès atès que es documentà part d'una sitja amb materials ceràmics, constructius, ossis i vegetals que daten del final del segle IV o del segle III aC.

LA DOCUMENTACIÓ ARQUEOLÒGICA DE LA CASA DEL POBLE

L'excavació a la Casa del Poble es va fer seguint el mètode Harris de nomenclatura estratigràfica, que va permetre de documentar les diferents fases constructives i d'ocupació del solar. Un cop excavada cadascuna de les fases, es van desmuntar els murs i es van prendre mostres de paviments per tal de documentar acuradament cadascuna de les fases i excavar en extensió les fases successives d'ocupació.

Seguint l'ordre de l'excavació, les diferents fases de construcció del solar són:

Ocupació moderna (figura 2)

- La Casa del Poble: construcció del primer quart del segle XX destruïda parcialment durant la Guerra Civil i enderrocada a la dècada dels seixanta.
- Una construcció del segle XIX caracteritzada per un paviment i uns quants receptacles o espais destinats a l'emmagatzematge de productes agrícoles (vi i oli).
- Un moment constructiu definit per un paviment de còdols i diversos trams d'un mur perimetral de pedra seca que semblava que delimitaven una construcció amb un pati obert i que són datables a mitjan segle XVIII.
- Una construcció definida per dos trams de murs i la possible cantonada d'una construcció difícil d'identificar però individualitzada quant a l'estratigrafia, ateses les remodelacions posteriors que s'hi efectuaren a mitjan segle XVII.

Ocupació ibèrica i romana

L'ocupació ibèrica i romana es caracteritza per la presència de restes constructives corresponents a un mínim de quatre fases d'ocupació que van des del segle III aC fins al III dC (figura 3). El procés d'excavació de les diverses unitats estratigràfiques i l'estudi dels materials que hi havia van fer possible individualitzar algunes fases constructives i fer-ne la datació.

- Quart període constructiu: mitjan segle II dC.

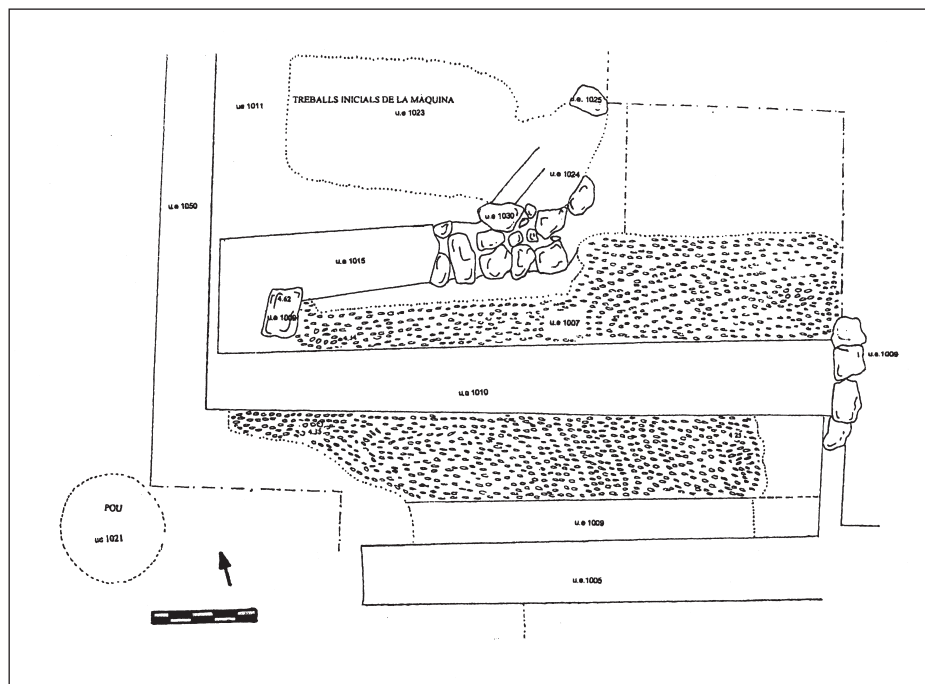

Figura 2.

El quart període constructiu és definit per un mur fet de pedra recobert de morter de calç que, originàriament, devia estar estucat per ambdues bandes amb pintura mural (figures 3 i 6). Delimita una habitació, els murs de la qual continuen cap a l'est en direcció al carrer Nou i cap al sud en direcció a mar. Per les dimensions i per la qualitat del parament, de pedra i encofrat, sembla que es tracta d'un espai de significació, la funció del qual de moment no es pot concretar. Associats amb aquest mur (u. e. 1028), es localitzaren tres paviments de terra compactada amb una capa fina de morter conservada desigualment (u. e. 1011, 1013 i 1037) a l'interior de l'habitació, una conseqüència de les reformes successives en un període curt de temps. A l'exterior de l'habitació el paviment (u. e. 2003) presentava les mateixes característiques que les dels esmentats anteriorment. Corresponents a aquesta fase i relacionats amb l'estructura anterior, es documentaren dos trams d'una claveguera (u. e. 1024), el primer amb una orientació nord-est-sud-oest (muntanya-mar) i el segon amb una orientació est-oest (paral·lel al mar i al mur 1028). L'estructura és feta amb pedra, recoberta de morter de calç amb revestiment hidràulic i la cobertura era feta de lloses, teules i fragments reaprofitats de marbre (figures 3 i 6).

– Tercer període constructiu: mitjan segle II aC-canvi d'era

Caracteritzen el tercer període constructiu dos trams d'un mur (u. e. 2006) fet amb pedra i lligat amb terra. El primer presentava una orientació est-oest i continuava més enllà de la cala efectuada. El segon tram, d'orientació nord-sud, era cobert per la claveguera corresponent a la unitat estratigràfica 1026. Aquestes restes de mur definien la cantonada nord-oest d'una habitació de grans dimensions que ocupava l'àrea sud del sondeig que superava els límits de l'àrea intervinguda (figures 3 i 6). La unitat estratigràfica 2008 era el tram d'un mur amb les mateixes característiques constructives però amb una amplada inferior a la de la unitat estratigràfica 2006. Era la compartimentació d'un espai no registrat situat a l'exterior d'aquesta habitació i que devia ser a l'àrea no excavada (figures 3 i 6). A diferència de la fase esmentada abans, no es va poder individualitzar cap paviment d'aquest període constructiu atesos els importants processos d'anivellament del terreny per disposar el mur de la unitat estratigràfica 1028 corresponent a l'etapa immediatament posterior. Igualment, en el moment de col·locar els murs d'aquesta fase, es va fer un anivellament important del terreny per mitjà de diversos abocaments de terres diferents quant a la textura, la tonalitat, el grau de compactació i la coloració. Cal destacar la presència d'àmfores. Aquests potents nivells cobrien la roca natural en algunes zones, mentre que en d'altres eren sobre fases constructives anteriors. Relacionades amb aquest moment constructiu, es van trobar les restes del calaix d'una clavegue-

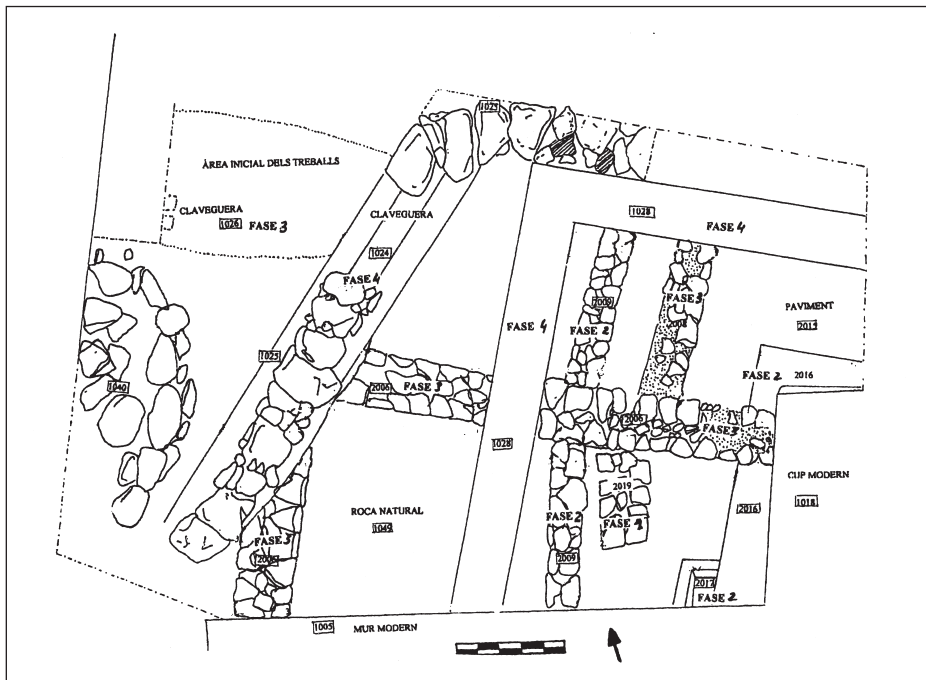

Figura 3.

ra (u. e. 1024) fet de pedra i cobert amb un arrebossat de morter de calç. Presentava una orientació est-oest i va ser tallada per una màquina excavadora amb vista als treballs inicials (u. e. 1014); només se'n va poder documentar un petit tram al perfil oest del sondeig (figura 3).

– Segon període constructiu: primera meitat del segle I aC

Les unitats arquitectòniques del segon període constructiu eren les següents.

Un mur (u. e. 2009) de pedra molt homogeni d'aspecte, lligat amb terra, molt ben travat i amb una orientació nord-sud. El traçat presentava una petita inflexió a la part central coincidint al punt en què el mur 2006 el cobria (figures 3, 6 i 7). El segon conjunt constructiu d'aquesta fase era format per dues unitats: un mur fet de pedres amb una cobertura hidràulica de morter de calç (u. e. 2016) i, associat amb aquest mur, un petit receptacle (u. e. 2017) de forma quadrangular amb les mateixes característiques constructives i formals. Es van trobar dos trams del mur que formen la cantonada nord-est. Les característiques i l'acabat interior indicaven que es tractava d'un espai destinat a contenir líquids (figures 3 i 6). El receptacle s'adossava al mur a l'extrem sud de l'àrea d'intervenció (figures 3 i 7). Relacionats amb aquestes dues unitats constructives (els murs 2009 i 2016), hi havia el paviment de la unitat estratigràfica 2015 amb el terra de calç d'un to beix vermellós i la preparació corresponent.

– Primer període constructiu. Finals del segle II aC.

Respecte al primer període constructiu, només es van poder documentar un mur (u. e. 2019) i un conjunt de pedres situades a l'est del parament. Arribats en aquest punt, es va finalitzar la campanya d'excavacions (figures 3 i 7).

ESTUDI DE MATERIALS I MARCS TEMPORALS

Períodes constructius ibèrics i romans

Primer període constructiu

La impossibilitat d'excavar completament aquest nivell explica, en bona part, que la datació que presentem sigui condicionada per l'establerta per a la fase anterior, de manera que aquest nivell deu ser de la primera meitat del segle I aC.

Segon període constructiu

Les unitats estratigràfiques que ens permeten de datar aquesta fase són la 2015, un paviment, i la 2018, la preparació d'aquest paviment. El material majoritari és el de

tradició ibèrica amb una presència important de formes de la ceràmica Campaniana A, entre les quals destaquen les formes Lamboglia 27 i Lamboglia 36. Aquestes peces de ceràmica ens delimiten un període que va de l'any 225 al 25 aC (PY, 1993: 148-149). Amb aquestes precisions podem datar aquesta fase a la primera meitat del segle I aC.

Tercer període constructiu

Ens ajuden a datar aquest període constructiu els materials recollits en successives unitats estratigràfiques d'anivellament (2014, 3000 i 3001) i que corresponen a tres etapes:

- Una de més antiga caracteritzada per l'abundància de material ibèric i d'àmfores punicoebusitanes i amb una representació considerable de fragments de ceràmica Campaniana A datables a mitjan segle II aC.

- La segona etapa dins l'abocament es caracteritza per uns materials datables en el canvi d'era. Les peces de què hi ha més mostres són d'àmfores romanes tarraconeses, d'àmfores romanes sud-hispàniques (primer quart del segle I dC), d'àmfores romanes itàliques (darrer quart del segle I aC), de ceràmica de parets fines i de terra sigil·lada sud-gàl·lica (entre el primer quart i meitat del segle I dC).

- La tercera etapa és definida per les produccions de ceràmica comuna de cuina africana, que són els tipus més moderns que ens daten aquest estrat. Segons les formes, podem parlar d'un període comprès entre el final del segle I i l'inici del II dC. Així mateix, aquesta datació és corroborada per la de les produccions de parets fines (LÓPEZ, 2000).

Quart període constructiu

Amb relació al quart període constructiu, cal diferenciar entre les unitats d'anivellament del terreny i els paviments associats amb aquesta fase. La datació dels anivellaments (u. e. 2007 i 1044), final del segle II-inici del segle III dC, és definida per la ceràmica comuna de cuina africana, les formes Lamboglia 8 i Lamboglia 23 de Terra Sigil·lada Africana A i el repertori de parets fines. Les unitats de preparació del paviment més antic corresponent a aquesta fase (u. e. 1035, 1036, 2004 i 2005) donen una datació de mitjan segle II dC. Els materials més importants són les formes Lamboglia 4/36 de Terra Sigil·lada Africana A, els fragments de ceràmica comuna de cuina africana i les parets fines. Basant-nos en l'estudi dels materials ceràmics dels paviments, creiem que daten de la mateixa època que les unitats de preparació. Es van constatar uns recreixements del paviment inicial amb les preparacions corresponents (u. e. 1013 i 1011 (paviments) i u. e. 1032 i 1012 (preparació d'aquests paviments)) dins d'un espai breu de temps. Sembla clar que el període d'abandona-

ment de la darrera fase constructiva romana va ser llarg; és possible que es reaprofitessin part dels espais i dels materials constructius en etapes posteriors de l'ocupació del solar. Aquest fet es confirma amb l'ampli ventall de materials ceràmics molts diversos pel que fa a la datació, entre els quals hi ha des de bocins de ceràmica romana fins a peces dels segles XVI i XVII (u. e 1016 i 1017).

Períodes constructius moderns

Primera fase constructiva: és definida per les restes de dos trams d'un mateix mur i una cantonada (u. e. 1015 i 1030). La datació és de mitjan segle XVII. Destaca la presència de peces envernissades de tons diversos (marró, verd i d'altres) datables, en general, a mitjan segle XVII amb peces de l'època romana.

Segona fase constructiva: paviment de còdols (u. e. 1007) recobert d'una lleugera capa de calç. Espai delimitat per un mur perimetral (u. e. 1006). Data de mitjan segle XVIII, segons els materials apareguts en la preparació del paviment. Cal destacar que hi ha produccions catalanes, valencianes i aragoneses.

Tercera fase constructiva: edificació del segle XIX. L'única unitat constructiva excavada corresponent a aquesta fase va ser el mur de la unitat estratigràfica 1010, documentat i desmuntat posteriorment. Cap de les altres estructures que hi ha (cups i pou) no ha estat excavada totalment. La datació d'aquesta fase la determina la ceràmica blava catalana del segle XIX, que formava part del parament d'aquest mur.

Quarta fase constructiva: Casa del Poble. És datable al principi del segle XX, segons que afirma l'arxiver de Sitges. Una datació més precisa depèn de l'estudi de la documentació escrita existent.

SEGONA CAMPANYA D'EXCAVACIONS A LA CASA DEL POBLE

Un rebaix de terres fet sense el control de cap arqueòleg a la zona projectada com a pati determinà que es fes una petita intervenció entre el 28 de desembre del 2000 i el 5 de gener del 2001. Es tornà a documentar part d'un mur fet de pedra amb un encofrat de morter de calç que, tant per les característiques formals com per les cotes topogràfiques absolutes, corresponia al quart període constructiu de l'època romana detallat més amunt i que situem a mitjan segle II dC. La fondària necessària en aquest punt de l'obra va impedir de continuar els treballs d'excavació en aquest punt.

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL NÚMERO 16 DEL CARRER NOU

Els treballs de construcció d'uns habitatges dos solars més enllà de la Casa del Poble va motivar la supervisió arqueològica dels successius rebaixos destinats a les sa-

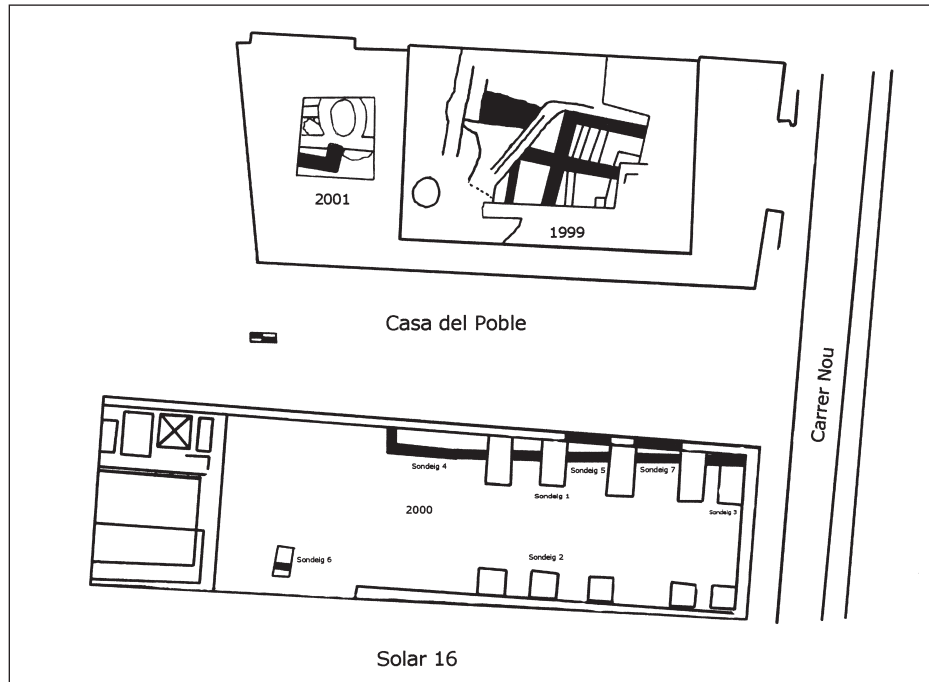

Figura 4.

bates i traves. La intervenció arqueològica va tenir tres fases entre els mesos de març i maig del 2000 a causa de la lentitud en el procés d'enderrocament de l'edifici que hi havia atesa la perillositat que comportava l'estat en què es trobava. Així, s'efectuaren tres sondeigs arqueològics i el control i la documentació de quatre intervencions de l'obra sobre estructures arqueològiques.

El conjunt de les intervencions fetes ens permet de diferenciar dues fases d'ocupació al solar. En primer lloc, un període constructiu de l'època romana definit per un dipòsit de pedra amb cobertura hidràulica de morter de calç que presenta unes característiques molt semblants a les que determinen la fase romana més moderna de la Casa del Poble. Els treballs complementaris de l'obra van fer possible documentar mínimament aquesta fase (figura 4: sondeigs 5 i 7), sobre la qual es disposava la fonamentació de les fases modernes del solar en construcció, és a dir, com passava en la intervenció anterior, les estructures modernes es disposaven sobre les romanes sense destruir-les (figura 10). El segon període és el de l'època ibèrica, cobert parcialment per l'ocupació romana, del qual es va documentar part d'un mur fet amb pedra, molt compacte, lligat amb terra i que cobria gairebé tot el solar amb una orientació est-oest. Cal assenyalar, també, que es documentà la cantonada sud-oest d'aquesta habitació, que s'endinsava al solar número 12 del carrer Nou. Aquesta fase constructiva registrada als sondeigs 1, 2 i 4 data, aproximadament, al final del

Figura 5.

Figura 6.

Figura 7.

Figura 8.

Figura 9.

Figura 10.

segle II o a l'inici del segle I aC, límits que es podrien relacionar amb la fase constructiva més antiga documentada a la Casa del Poble.

SEGUIMENT DE LES RASES PER AL GAS NATURAL

El seguiment de les rases fetes davant la Biblioteca Santiago Rusiñol va permetre de documentar part d'un mur de pedra i lligat amb terra que, tot i el reduït espai en què s'havia intervingut, semblava que tenia una orientació est-oest (figura 1). El nivell estratigràfic del parament es caracteritzava per l'abundància de materials ceràmics de l'època ibèrica i l'absència d'intrusions modernes.

Estudi de materials

Malgrat la petita extensió de l'excavació, el conjunt de materials recuperat a la Casa del Poble de Sitges és molt voluminós. Les peces ceràmiques constitueixen la part més abundant amb un total de 10.716 fragments. En aquest apartat tan sols presentem una primera anàlisi dels diferents materials arqueològics amb relació a la varietat de tipus i la datació.

Ceràmica

La ceràmica trobada constitueix un repertori relativament ampli de formes i tipus que abraça un període de temps molt gran. Cal, però, fer una diferenciació entre la ceràmica ibèrica i romana i la ceràmica d'èpoques més modernes (del segle XIV al XX). Com acostuma a passar en els conjunts de materials recuperats al barri vell de Sitges, també en aquesta intervenció es va constatar un buit de material entre els segles III i IV dC i els segles XIV i XV. Aquest fet es podria justificar per les intenses reformes fetes a l'època moderna que afectaren directament els nivells de l'antiguitat tardana i l'època medieval. Dels 10.716 fragments ceràmics recuperats a la Casa del Poble, només el 12,5 % correspon a produccions baixmedievales, modernes i contemporànies, entre les quals destaquen les peces catalanes de verd manganès i de ceràmica blava de Paterna i Manises, i les diverses decoracions de ceràmica blava catalana; igualment, cal remarcar la terrissa abundant amb peces de la Bisbal, Vilafranca i Can Faió.

Àmfores

Les àmfores són la part, quantitativament, més important, atès que gairebé la meitat dels fragments ceràmics recuperats (4.741 fragments) és d'àmfores i aquestes

són presents en tots els estrats (tant antics com moderns). Gairebé totes les àmfores recuperades procedeixen de la Tarraconense (formes Pascual 1 i Dressel 2/4). També destaquen les produccions del sud d'Hispania (formes Dressel 7/11 i Haltern 70). Hi ha altres peces documentades a la Casa del Poble que són punicoebusitans i ibèrics. També es van trobar peces procedents d'Itàlia i fragments d'àmfores africanes, en un nombre inferior, però. D'altra banda, van aparèixer algunes àmfores amb engalba i d'altres amb defectes de cocció. Malgrat la gran quantitat de fragments d'àmfores localitzades a la Casa del Poble i la seva variada procedència, només es van trobar set fragments amb marques en dues formes concretes de la Tarraconense:

– sobre Pascual 1 es va documentar un grafit incís al pivot abans la cocció de la peça.

– sobre Dressel 2/4 es van documentar alguns segells, de vegades un de sol, de vegades dos o bé acompanyats d'algun grafit, dels quals, a causa del mal estat de conservació, només se'n van poder identificar dos: el primer diu «Ti» i procedeix de Tivissa (Tibisi); el segon diu «Pr» i està associat amb «*Primus*» i es refereix a un esclau o llibert.

Vaixella fina d'importació

La procedència de la vaixella fina varia segons l'època de les fases. A les més antigues, a més dels exemplars de ceràmica ibèrica, també es van documentar alguns exemplars de Campaniana A d'una qualitat molt bona (bàsicament, les formes Lamboglia 5/7, 23, 25, 27 i 36). És significativa l'absència gairebé total de ceràmica Campaniana B i C. A les fases més recents dins l'ocupació romana (fases 3 i 4), a més d'algun exemplar de ceràmica Campaniana residual, es van documentar peces sigil·lades itàliques (formes Consp. 14, 18, 20, 22 i 36), sud-gàl·liques (formes Drag. 15/17, 27, 29, 36 i 37) i hispàniques (formes Ritt. 8 i Drag. 37). Els exemplars de Sigil·lades Africanes A són molt escassos (formes Lamboglia 8 i 23).

Ceràmica comuna de cuina africana

La ceràmica comuna de cuina africana és molt abundant, sobretot a les dues darreres fases constructives romanes. Cal destacar, per les quantitats que se'n van trobar, les diverses formes d'olles, cassoles i plats tapadora (formes Lamboglia 10 A i 10 B, Ostia II fig. 302, III fig. 267 i III fig. 332).

Parets fines

Es van documentar fragments de parets fines, que a hores d'ara estudia Alberto López Mullor.

Ceràmica ibèrica

Es va documentar una gran varietat de formes de ceràmica ibèrica d'una qualitat molt bona (*Kalathos*, gerretes, bols, plats, morterets, àmfores de formes diverses, tapadores, vasos, peces amb el coll de cigne i nanses de cistells...). Si hi ha decoració amb pintura, el to és l'habitual de roig vinós i el repertori decoratiu presenta motius geomètrics, vegetals, línies paral·leles i concèntriques, cercles, quarts de cercle, etc., tant a l'interior com a l'exterior de la peça, segons la forma. Es van localitzar fragments en què hi havia decoracions digitals, incises amb motius geomètrics, puntejats, amb triangles petits, línies paral·leles de meandres, amb la superfície externa brunyida...; algunes peces imiten formes de la ceràmica campaniana i de parets fines. També es van recuperar alguns fragments de ceràmica grisa emporitana o de la costa catalana corresponents a gerretes bitroncocòniques, plats, bols, pàteres, etc., d'una factura molt bona.

Ceràmica comuna romana

Es va registrar una gran diversitat de formes de ceràmica comuna romana (contenidors grans, plats, bols, morters, plats amb encaixos per a tapadores, tapadores, gerres, olles i cassoles de característiques formals), molt variades pel que fa a la cocción, la pasta i la tècnica. Algunes presentaven la superfície estriada amb engalbes i una decoració molt variada. Cal destacar algunes formes locals que imiten models de terra sigil·lada itàlica (símil Consp. 22) i la ceràmica comuna de cuina africana.

Ceràmica feta a mà

Es van trobar força mostres de ceràmica feta a mà variades quant a la forma (olles, vasos, bols, morters, tapadores, gerres, etc.). La decoració oferia solucions molt diverses (incisa, pentinada...). Molts d'aquests exemplars duïen la superfície externa ennegrida pel contacte directe amb el foc.

Altres materials ceràmics

Es van localitzar tres *pondus* molt similars entre ells que duïen una *x* a la part superior. També es van trobar un pes de xarxa de forma circular i plana amb un orifici a la part central i alguns fragments de ceràmica retallada, de formes diferents rodones i quadrades.

Materials constructius

Entre els materials constructius incloem els tovots rectangulars de mides diferents que formaven part d'estrats per anivellament, fragments de teules planes i corbes i de pintura mural² localitzades als estrats d'enderroc de la quarta fase constructiva romana. Dins del conjunt recuperat de pintura mural, podem distingir dos grups:

– el primer és format per fragments sense pigmentació on hi ha una sola capa de morter blanquinós. Podrien correspondre a la part inferior de les parets i al sòcol, com els recuperats *in situ* a la cantonada interna del mur 1028.

– el segon mostra una decoració pictòrica de tons vermells, verds i grocs i amb motius geomètrics i vegetals. Aquestes pintures porten a l'anvers empremtes en negatiu de feixes de canya per garantir la subjecció. Podrien correspondre a un sostre o una volta.

També es van documentar algunes mostres de pintura que, per la decoració més acurada que presenten, podrien correspondre a les estances nobles.

Indústria lítica

Es van recuperar tres molins de granit i calcària que formaven part dels estrats d'anivellament: Un de gran de forma cònica amb un orifici central; un altre fragment del mateix tipus però més petit i del qual només se'n conservava la meitat i una petita mola circular plana. Es van recuperar alguns fragments de marbre de Santa Tecla corresponents les tapadores d'una claveguera i reaprofitats com a lloses de cobertura juntament, a més de lloses de calcària.

Metalls

Bronze

Es van trobar dues monedes en molt mal estat de conservació, alguns aplics, unes

2. Actualment Magí Miret i Mestre estudia aquestes mostres de pintura mural.

quantas claus, agulles, fibules i diferents fragments informes. Força ben conservats, es van documentar un ham i fragments de peces diferents.

Ferro

Cal destacar un gran nombre de fragments de claus i d'altres estris destinats a la construcció, en general, en un estat de conservació pèssim.

Ossos treballats

Als estrats d'anivellament es recolliren dues peces d'os: una agulla fragmentada amb dos orificis probablement per filar i un punxó.

Valoració general i conclusions

Els resultats de l'estudi de les intervencions al carrer Nou ens indiquen que hi havia un assentament estable a les èpoques ibèrica i romana entre els segles III aC i III dC al barri vell de Sitges (figura 1). Aquestes actuacions han suposat un canvi qualitatiu i quantitatiu pel que fa al coneixement de les fases antigues d'ocupació en aquest indret, atès que, per primera vegada, s'han documentat, conjuntament, estructures arquitectòniques i materials arqueològics. Fins ara, per conèixer les èpoques ibèrica i romana, ens havíem de basar, únicament, en uns quants conjunts de materials sense context estratigràfic i sense relacions amb estructures arquitectòniques (figura 1). En les diverses intervencions arqueològiques esmentades, els equips van estar condicionats pel ritme de les obres, pels marges de seguretat establerts, així com pels aspectes econòmics implícits en qualsevol intervenció arqueològica en un context urbà. Com a conseqüència d'això, ni es va poder assolir l'extensió total de l'assentament en cap solar, ni es van poder registrar les fases constructives primerenques. Havent-hi aquestes circumstàncies condicionadores, és evident que les hipòtesis de treball que es presenten són provisionals i que s'han establert tenint en compte la superfície excavada i les cotes topogràfiques assolides. Ateses les característiques formals dels diversos paraments, la manera com estaven disposats dins l'espai i la presència majoritària de recipients contenidors, podríem plantejar que les àrees estudiades en aquestes darreres intervencions estaven relacionades amb l'elaboració i l'emmagatzematge d'excedents agrícoles. Lògicament, ens referim tant a un espai d'emmagatzematge com als habitatges associats amb aquestes activitats. Sembla, però, que aquesta possible «zona industrial» era la part d'un espai més gran d'hàbitat que devia estar integrat en una trama urbana més o menys complexa o bé devia formar part de les instal·lacions productives d'un assentament semblant a una *villa* situat sota l'actual barri vell de Sitges. Actuacions futures permetran de confirmar o rebatre aquesta hipòtesi. Basant-nos en la presència d'alguns materials associats amb construccions nobles (pintura mural i

estucs, marbre, *opus sectile*, dues clavegueres, vaixella fina de gran qualitat...), plantejem la possibilitat que a la part superior del turonet on hi ha actualment l'ajuntament i altres edificis públics i privats hi hagués, a l'època romana, una estructura d'una certa importància. L'interès demostrat per l'Ajuntament de Sitges i l'aval de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya han determinat que les restes hagin estat declarades bé patrimonial. Aquest fet implica conservar-los a la nova estructura de l'edifici que a hores d'ara es basteix. Així mateix, s'ha començat l'adaptació del projecte arquitectònic inicial per garantir-ne la preservació. Cadascuna de les fases de construcció d'aquest nou edifici i altres d'ubicats al barri vell ha de ser supervisada pels tècnics del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya amb vista a un bon control d'aquest procés. El precedent que estableixen aquestes intervencions és la prova evident de la necessitat d'examinar acuradament totes les obres que es facin al municipi a fi d'aplegar dades sobre els nostres avantpassats.

Agraïments

Volem agrair a aquests investigadors l'interès demostrat amb relació als diferents conjunts de materials ceràmics documentats:

Doctor Víctor Revilla Calvo
Doctor Alberto López Mullor
Doctor César Carreras
Senyor Magí Miret i Mestre
Senyor Josep Antoni Cerdà
Doctor Joan Sanmartí Grego
Doctora Montserrat Comas

Igualment, agraïm als diversos afeccionats locals el seu interès durant el procés d'excavació.

BIBLIOGRAFIA

- BELTRAN LLORIS, M. *Guía de cerámica romana*, Libros Pórtico, Saragossa, 1990.
BOSCH, J.; MIRET, J. «El Bosquet (Sant Pere de Ribes). Una planta per a l'elaboració de vi i la seva distribució». A: *Col·loqui d'Arqueologia Romana. El Vi a l'Antiguitat*, 93-110, Badalona, 1987.
CARBONELL I GENER, J. «Excavaciones en Santa María del Vinyet», *Eco de Sitges*, any LVIII, núm. 2341, Sitges, 1948.
COMAS I SOLÀ, M. *Baetulo les marques d'àmfora*, Institut d'Estudis Catalans i Museu de Badalona, Badalona, 1997.

- D. A. *Enciclopedia de l'Arte Antica Classica e Orientale*. Atlante delle forme ceramiche, vol. I, Roma, 1981.
- FERRER, A. «El sarcófago romano de Sitges», *Ampurias*, VII-VIII, 366-368, Barcelona, 1951.
- FERRER, A. «Hallazgo de una necrópolis romana en el Santuario del Vinyet (Sitges)», *Ampurias*, XIII, 191-195, Barcelona, 1945-1946.
- GARCÍA TARGA, J. «Treballs de sondeig arqueològic al Vinyet (Sitges, Garraf)». A: *Desenes Jornades d'Estudis Penedesencs*, Vilafranca del Penedès. [En premsa.]
- GARCÍA TARGA, J. «Memòria de la intervenció arqueològica del carrer Nou, número 16 (Sitges, Garraf)». Entregada al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Abril del 2000.
- GARCÍA TARGA, J.; RIBES, N. «Memòria de la intervenció arqueològica a la Casa del Poble, carrer Nou, 10-12 (Sitges, Garraf)». Entregada al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Abril del 2000.
- GARCÍA TARGA, J. «Memòria de l'excavació arqueològica a la Casa del Poble, carrer Nou, 10-12 (Sitges, Garraf)». Entregada al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. 17 de gener del 2001.
- GARCÍA TARGA, J. «Memòria del seguiment arqueològic dels treballs de canalització del gas (Sitges, Garraf)». Entregada al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Gener del 2001.
- GARCÍA TARGA, J.; MIRET I MESTRE, J.; MIRET I MESTRE, M. «Els precedents arqueològics de Sitges: les restes de l'entorn de l'Ajuntament». A: *Primeres Jornades d'Estudis Penedesencs. Miscel·lània Penedesenca*, XI, 71-87, Vilafranca del Penedès, 1989.
- GARCÍA TARGA, J.; MIRET I MESTRE, M.; MORAGAS SEGURA, N. «Estudi dels materials arqueològics apareguts l'any 1974 en el subsòl de l'Ajuntament de Sitges». A: *Segones Jornades d'Estudis Penedesencs. Miscel·lània Penedesenca*, XIII, 169-193, Vilafranca del Penedès, 1990.
- GARCÍA TARGA, J. [*et alii*] «El Garrofer de la Cisterna: un assentament romà i medieval a Sant Pere de Ribes». A: *Terceres Jornades d'Estudis Penedesencs. Miscel·lània Penedesenca*, XIV, 49-70, Vilafranca del Penedès, 1991.
- GARCÍA TARGA, J.; MIRET I MESTRE, J.; MIRET I MESTRE, M. «L'excavació arqueològica al subsòl de l'Arxiu Històric de Sitges (Garraf)», *Homenatge a Miquel Tarradell*, 509-517, Estudis Universitaris Catalans, Barcelona, 1993.
- GARCÍA TARGA, J.; REVILLA CALVO, V. «Vihla romana del Vinyet: noves aportacions». A: *Vuitenes Jornades d'Estudis Penedesencs. Miscel·lània Penedesenca*, XXIII: vol. III, 35-52, Vilafranca del Penedès, 1998.
- GARCÍA TARGA, J. [*et alii*] «Memòria d'excavació del jaciment de les Proelles. Sitges (Barcelona)». Presentada al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. 1998. [Text inèdit.]
- IPAC. Inventari del Patrimoni Arqueològic. Garraf, Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, 1988.

- LÓPEZ MULLOR, A. «Les ceràmiques de Parets Fines de la Casa del Poble (Sitges, Barcelona)». A: *Tretzenes Jornades d'Estudis Penedesencs*, Vilafranca del Penedès [En premsa.]
- MICHELOT, H. *Le portulain de partie de la Mer Méditerranée ou le vray guide des pilotes costiers*, 32, 1703.
- MORER, J.; RIGO, A. «Noves dades per a l'estudi del poblament en època ibèrica a la costa oriental de la cossetània», *Citerior. Revista d'Arqueologia i Ciències de l'Antiguitat*, 2, 129-152, Tarragona, 1998.
- PY, M. (dir.) *Dictionnaire des Céramiques Antiques (VIIème s. av. n.è. – VIIème s. de n.è) en Méditerranée nord-occidentale (Provence, Languedoc, Ampurdan)*, Lattara, 6, Edition de l'Association pour la Recherche Archéologique en Languedoc Oriental, Lattes, 1993.
- REVILLA CALVO, V.; MIRET i MESTRE, M. «El poblament romà al litoral central de Catalunya», *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Castelló*, 16, 198-210, Diputació de Castelló, 1994.